

Cimleza

JÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

TARTALOMJEGYZÉK:

Üres a fészek. Irta: Benedek Elek	129
Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack. Vers. Irta: Vargha Gyula	130
A szófogadatlan rügyecske. Mese. Irta: Nászai E.	130
Kukk! Vers. Irta: Benedek Elek	131
Cilinderes Feri és Nagykalapos Teri. Tréfás történet	132
Tamás érdeklődik. Csevegés	133
Találós mesék	134
A jószívű fiu. Vers. Irta: Benedek Elek	135
A fogoly kislány. Szindarab, kis gyermekek számára. Irta: Zsoldos László	135
Szegény termés. Jorga Miklós román költő verse. Irta: Keresztury Sándor	137
Öcsike fülbevalót szerez Hancikának. Gyermekcsintalanság	138
Az első lépés. Vers. Irta: Benedek Elek	140
Mesefolyam. Irta: Balázs Ferenc	141

A
gyermekek legkedveltebb lapja, a

Cimbora

eddig az első betűtől az utolsóig olvasnivalót
adott a gyermekeknek, mert a lapnak nem volt

hirdetése

A lap elterjedtségét mi sem bizonyítja jobban,
mint az, hogy minden eltelt

hét

az olvasók táborának hatalmas növekedését jelenti.
A lap kiadóhivatala most elhatározta, hogy a mai

napig

fennállott rendszert megváltoztatja és az Erdély-
szerte elterjedt gyermeklapba, amelyet ma már
minden gyermek a kezében

tart

hirdetéseket is vesz fel.

A Cimbora

tartalma ezzel nem fog kisebbedni, mert amilyen
mértékben nő a lap

hirdetése

olyan mértékben nő annak terjedelme is.

A kereskedőknek

megfizethetetlen

értékű a Cimbora hirdetése, mert az egész
Erdély, sőt a külföld lakossága is olvassa.

**RENNER TESTVÉREK
ÉS TSAI BÖRGYÁR r.-t.
CLUJ (KOLOZSVÁR)**

GYÁRT ELSŐRENDÜ

GÉPSZIJAKAT

**Gödörccserzés! Gyors leszállítás!
Garanciát vállalunk!**

Tartós és izléses cipők
a Halász Mór r.-t.-nál kaphatók Szatmáron!

TASNÁDY GYÖRGY

díszműlakatos

Careii-Mari (Nagykároly) Str. Vas.

Lucaciu (Majthényi-u.) 14. szám.

Készít mindennemű iparművészeti és
díszmű tárgyakat, karos- és asztali
lámpákat, villanycsillárokat, virág-
és szalonszalkákat, írókészlete-
ket, hamutartókat, művészi kivitelű
bútor- és épületvasalásokat stb.

Elvállal bármiféle lakatosmunkát,
autogénhegesztést, gépek, csillá-
rok, mindenféle fémtárgyak javi-
tását, tisztítását és ujrasszinezését.

Rókát

és más szőrmét

felelősség mellett

fest az

UNIO

Kolozsváron.

**Szűcsöknek
árkedvezmény!**

Valódi békeminőségű aszbeszt fedő

PALA

kapható igen jutányosan SCHWARTZ TESTVÉ-
REKNÉL, Strada Decebal (Kölcsy-u.) 37. szám.
Kész fedéseket helyben és vidéken vállalunk!!

Gyapju-, selyem-, pamutkelmét,
fonalat, szőrmét fest és tisztít a

„Kristály“

gőzmosó és kelmefestőgyár CLUJ. Telefon 500.

Pósta csomagok pontosan szállítat-
nak! — Kereskedőknek tömegáru-
nál árkedvezmény! — Képviseletek
vidéki városba kerestetnek!

ZEA első román

E krétagyár Cluj.

A Papir- és fűszerkereskedők figyel-
mét felhívja az iskolai saisonra.

A
Cimborára

előfizetéseket
felvesz Erdély
minden könyv-
kereskedője!

Az összes iskolákban használt tankönyvek,
füzetek, rajztömbök, papir, író- és rajzszerk
legolcsóbban HUSZÁR könyvkereskedésében szerezhetők be!

BÉKEBELI MINŐSÉGŰ ÚJ!

Gabonás-, lisztes-, gyapju- és szalmazsák.

Vizhatlan ponyva, napellenző, roletta- és madrac-vászon.

Afrik, seegrasz, bútorrugó, önműködő rolettarudak. — Zsineg- és jutaheveder

minden méretben és mindennemű kárpitos kellékek. Befőttkötöző
és minden másnemű zsinegek 2/0 T—2/32 L-ig minden számban.

Zsákvarró kendercérna és cipészfonal, továbbá többféle minőségű
használt zsákok nagy választékban a legolcsóbb árban kaphatók

Glücklich Bernát és Fia cégnél Piața Victorie (Deák-tér) 27.
sz. Plébánia-épület. — Telefon 521.

A Cimborá azt üzeni:

**Ha finom
cukorkát
akartok:**

kérjétek Melissát

Eredeti Wolfner

gépszijak

minden méretben

kaphatók

**BRAUN és LÁSZLÓ vaskereskedésében,
Szatmár, Piata Victoriei (volt Deák-tér) 9.**

A Szatmári Leszámitoló- és Kereskedelmi Bank r.-t.

Alaptőke 10 millió leu. — Tartaléktőke 1 millió leu. — Takaréketét állomány 45 millió leu.

Bármely összeg erejéig fizetéseket vállal:

Bukarestben és bárhová LEUBAN, Bécsen keresztül bárhová OSZTRÁK
KORONÁBAN, Prágán keresztül bárhová CSEH KORONÁBAN, Berlinen
keresztül bárhová MÁRKÁBAN, Fiumén keresztül bárhová LIRÁBAN,
— Budapestén keresztül bárhová MAGYAR KORONÁBAN. —

Vesz és elad mindennemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált.

Kölcsönöket legelőnyösebben folyósít.

A Generala bukaresti biztosító társaság, valamint az Assicurazioni Generali triesti biztosító társaság főügynöksége.

Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyümölcsöztetésre elfogad
és azokat kívánatra azonnal bármikor visszaad.

Fiuk!

Lányok!

A Cimborát

olvassátok,

szeressétek,

terjesszétek!

Aki elő akar fizetni a Cimborára, az írjon egy levelező-lapot Szatmárra, a
Cimbora kiadóhivatalának címezve és a következő vasárnap már kezében a lap.

A lap egy negyedévre negyven leuért jár.

Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.

**Kiadó a Szabadsajtó Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t.
A szerkesztőbácsi postája Satu-Mare (Szatmár) Eötvös-u.
4. sz. alá címezendő. — A költségre szánt kéziratok Benedek
Elek címére, Kisbaczon, u. p. Nagybaczon, Háromszék-m. küldendők**

Cimbora

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: Benedek Elek

Üres a fészek.

Üres a fészek, hiába nézed,
Kis fiam!
Lakója délen, meleg vidéken,
Messze van.

Tedd a helyére, bokor tövére,
Hol vala.
Ha majd visszajő, neked szól első
Szép dala,

B. E.

Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack.

— Irta Vargha Gyula. —

Kedves a mesék tündér birodalma . . .
Úgy hí, úgy csábit, úgy maraszt
A szóló szőlő, mosolygó alma,
Csengő barack.

Ti boldog gyermekek, ma még
Tiétek a mesék tündérvilága,
Van minden ott, a szemnek ami szép,
S a szívnek ami drága.

Gyümölcsnek szél le nem törülte hamvát,
Ott durva kéz le nem szakasztott

Szóló szőlőt, mosolygó almát,
Csengő barackot.

De elfut a gyermekkor, s jó a zajgó,
Küzdelmes élet, végre majd a vénség,
S fölfejt a tündérujjak mosolygó
Hímes szövését.

Eltűnik a varázs, a táj kihalva,
Hull a levél, zörg a száraz haraszt,
Nincs szóló szőlő, mosolygó alma,
Csengő barack.

A szófogadatlan rügyecske.

— Irta: Nászlai Elza. —

— Csend, rügyecske, csend, ne nyugtalankodjál! Kinn még a tél fagya jár!
— szólt a barackfa egyik rügyecskéjének.

— Jó anyácskám, nem érzed te a nap melegét? — Én már nagyon érzem. Egészen a szívemig melegít. Tavasz van már, elhiheted!

— Csak maradj nyugton, gyermekem. Húzódj meg jól barna házikódban. A tavasz már közeleg, de tél apó még nem akarja ideereszteni. A napsugár ilyenkor még hamis legény, csak ígéret, de nem ad meleget. Alszik még a gyöngyvirág is, az ibolya is, aludj te is még egy kicsit.

A rügyecske nem engedelmeskedett okos anyjának. Addig izgett-mozgott, addig nyugtázkodott, míg reces! . . . felpattant a barna házikó ajtaja s kikucskált rajta a rügyecske fehér arca.

Aztán rögtön édesen is kacagott.

— Látod, anyám, látod, hogy már tavasz van! Már zöldül a vetés, bujkálnak a füvek, csicseregnek a madarak s ott, ott . . . látod? . . . a fák alatt, ott virágozik már a kedves ibolya is!

A rügyecske most már az ablakot is kinyitotta s vigan nézegetett ki a ragyogó világba.

Egyszer csak meleg csepp hullott a keblére. Felnézett s látta, hogy édesanyja

szomoruan néz rá s szeméből még egy könnycsepp csendesen le hull.

— Miért sírsz, jó anyácskám?

— Minden anya sir, kinek engedetlen gyermeke van — felelt a barackfa s szomoruan elfordult.

A rügyecske is elszomorodott. Behúzódott házacskájába s bánta engedetlenségét. De az ajtó és ablak már nyitva volt s jött rajta be a tündöklő napsugár.

Ez egy kicsit megvigasztalta.

— Majd meglátja, anyuka, hogy nem lesz semmi baj s majd nem fog sirni — gondolta. Aztán megkérdezte egy sugárkától:

— Sugárka, ugy-e már tavasz ván?

— Van tavasz, nincs tavasz, én azt nem keresem. Hadd csókoljalak meg szaporán, szép kis fehér virág! — felelt csalfán a napsugár s megcsókolta a rügyecskét, tovább illant.

Az ősszel lehullt barna levelek közül kidugta fejét egy kis béka.

— Kis béka, ti jól értetek az időjósláshoz, ugye már tavasz van? — kérdezte tőle is a rügyecske.

— Bizony az, bizony az! Nem hallottad az este első tavaszi hangversenyünket?

— Oktalan állat, oktalan rügyecske! — dörmögte egy öreg bogár az avarban,

ki csak széjjel nézni jött fel a föld alól s sietett vissza, meleg lakásába. De előbb jószíviően felszólt a rügyecskéhez:

— Jobb lesz, ha beteszed ajtód-ablakodat. A tavasz ravasz.

De bizony az ajtót-ablakot, becsukni már nem lehetett. Ha azok egyszer kipattannak a rügy házikóján, nyitva is maradnak.

De talán be sem csukta volna őket a rügyecske. A nap melegen sütött, a szellő lágyan lengedezett körülte, a kék ég szeliden nevetett rá. — Fehér ruhácskáját széjjel terítgetve kiült az ajtó elébe.

Arra jött a fiucska, arra jött a leányka s megálltak előtte.

— Nézd, nézd, milyen szép fehér virág! — örvendeztek.

— Leszakítsam? — kérdezte a leányka.

— Nem szabad! Ez gyümölcsvirág. Ebből a nyáron pirosarcu, mosolygó barack lesz.

— Nekem most jobban tetszik.

— Nekem nyáron tetszik jobban, mert akkor megehetem, felelt a fiu, azután elszaladtak.

Az öreg kertész is megállt a fa alatt. Megsíválta fejét.

— De hamar kivirágzott ez a barackfa — szólt rosszállólag.

— Csudálatos — gondolta a rügyecske — a fiatalok mind szeretnek, az öregek mind haragszanak rám.

Pedig dehogy haragudtak! Csak okosabbak voltak, mint a fiatalok s féltették őt a hidegtől.

A rügyecske nem sokára behuzódott házikójába. A nap lefelé haladt az égről, közelgett az est, hűvös szellő fujdogált be ajtón ablakon.

Egyre hidegebb lett a szobában.

Majd leszáll a koromsötét éjszaka s didergett, reszketett a fehér virágocska.

— Majdcsak reggel lesz egyszer, s reggel majd felmelegszem a napon — vigasztalta magát.

De a reggel nem hozott sem napsugarat, se meleget. Ahelyett valami nagy, puha, fehér virágok kezdtek hullani a szürke égből. Fehér virágok, jeges virá-

gok. Olyan lassan, olyan szomoruan hulltak, mintha ők is sajnálták volna elpusztítani a tavasz kora virágait.

Hulltak, hulltak, egyre hulltak. Beterítették hideg hóval mindent. Beterítették, megfagyasztották a rügyecske szívét is.

Meghalt a rügyecske. Szegény szófogadatlan rügyecske.

Kukk!

— Erre, erre, kicsi hugom,

Kukk!

— Miért arra? — Majd megsugom,

Kukk!

— Hopp, itt vagyok, itt ragyogok,

A szavadra kandi vagyok,

Kukk!

— Tartsd közelébb a fülecskéd,

Kukk!

Láttam tegnap egy kis fecskét,

Kukk!

— Nem nagy csuda, én is láttam,

Ennél más ujságot vártam,

Kukk!

— Igen ám, de a kis fecske,

Kukk!

A fészkeből le volt esve,

Kukk!

Szép gyöngéden felemeltem,

A fészkebe visszatettem,

Kukk!

— Hiszen, ezt jól cselekedted,

Kukk!

Hogy a fecskét visszatetted,

Kukk!

Ugyan bizony, mi van ebbe?

Én is csak ezt tenném veled,

Kukk!

ELEK NAGYAPÓ.

Cilinderes Feri és Nagykalapos Teri.

Kis barátunk, Cilinderes Feri – van-é vajon, ki őt nem ismeri? – kurta létrán a kert falára mászik s szomszéd fájáról almát uzsonnázik.

lefelé indul most, se hall, se lát – s miként ugyancsak mutatja a kép:

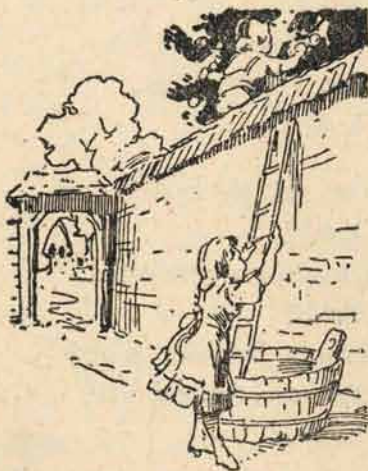

nagy nyugalommal a dézsába lép.

Csübben a víz, rikoltoz a gyerek – a szép cilinder porban hentereg –

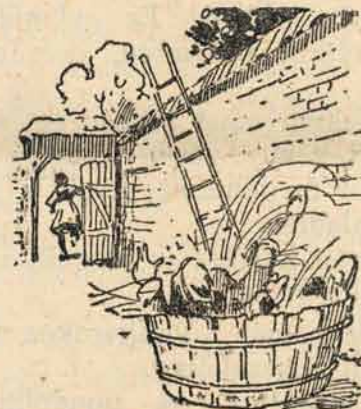
Uzsonna közben – mutatja a kép – a szomszéd lánya hozzájuk belép – a szomszéd lány: Nagykalapos Teri – hasonlóképp' mindenki ismeri. Teri azt mondja magában: – Nohát! Így jársz te hozzánk uzsonnázni át? Neked az alma nem kell asztalon? Jobban esik lopva, a kertfalon? A társaságunkat elkerülöd? Megállj, Feri – ezt megkeserülöd!

Szól, s a létrát helyéről elveszi – a nagy vizes dézsába helyezi

– s vár meghúzódva egy szempillantásig
– amíg Feri a kertfaláról lemászik.

Feri öcsém lekoppasztván a fát –

Teri kacag, tapsol a kapuban: – Jó mulatást, Cilinderes uram!

Találós mesék.

Csont kürttel kürtölnek,
Arany deszkák hasadnak,
Földi férgek mozognak.

(A kakas kukorékot, a hajnal hasad, s az emberek, a földi férgek "mozogni kezd.")

Kerek dombon csont eke szánt,
Holt huzza az elevent.

(Fész.)

Husból lettem, hus nem vagyok,
Fehér földön táncolgotok,
Urak előtt kedves vagyok,
Sok hamisságot csinállok,
De oka egynek sem vagyok.

(tró libatoll.)

Tamás érdeklődik.

(A majmokról.)

Tamás: A muzeumban egy kitömött gorillát láttam. Nem szeretnék vele az erdőben találkozni. Nem volt magasabb mint egy férfi, de rettentő karjai vannak. Gömbölyük, mint a faderék és erősen vastagok. Különösen ijesztő nagy szája és hatalmas fogazata. Én azt hiszem, nincsen olyan ember, aki megbirkózhatna egy eleven gorillával.

Apa: A kifejlett gorilla erősebb a legizmosabb férfinál is. Éppen ezért óvakodni kell tőle. Különösen nem szabad feldühösíteni. Ha megharagszik, rettentés állat.

Tamás: Tudnak a gorillák egymással beszélgetni?

Apa: A legfejlettebb állatok mind megértik egymást. Nem mondanak ugyan szavakat, de a hangjukkal, kiáltásukkal ki tudják fejezni és egymással megtudják értetni érzésüket. A fejlettebb majmoknak annyi hangjuk van, hogy rikácsolásukat néha beszédszámba vehetjük.

Tamás: Nem a gorilla a legfejlettebb majom?

Apa: A gorilla erősen vad természetű; az embert kerüli, megszelidíteni nem lehet. Éppen ezért nem is ismerjük annyira, mint azokat a majmokat, amelyek könnyen megszelidíthetők. De azért életmódjából következtethetünk, hogy csak testileg legfejlettebb majom. A csimpánz például sokkal eszesebb és tanulékonyabb nála. A csimpánznak hangja is kellemesebb. Mert nem szabad azt hinned, hogy minden majom rikácsol. Némelyik fajtának tiszta, szinte emberi hangjai vannak. Szavakat ugyan egyik majom sem mond, de szótagokat igen. A hangokat és szótagokat a legváltozatosabban tudják kiejteni.

Tamás: Szokott a csimpánz gondolkodni?

Apa: Minden fejlettebb állat gondolkodik, de a családban élő csimpánz háttározottan gondolkodó lény. Még a helyzetét is felfogja és önérzete meg büszkesége is van. A különbséget igen jól

érzi maga és gazdája között. Az embert tiszteli, de a többi állatokat lenézi, mert maga alatt állóknak látja őket. Még a többi majmoknál is különbnek érzi magát.

Tamás: Láttál te már ilyen megszelidített, okos csimpánzt?

Apa: Én még nem láttam, de egy kiváló német tudósnek több élt a házában. Ő maga mondja, hogy a csimpánz a felnőttet tiszteli, a gyereket pajtásainak tekinti. Érdeklődik minden iránt, valóságos tudás vágy van benne. Reggeltől estig dolgozik, megfigyeli az ember tetteit. Ő is kinyitogatja kulccsal a fiókokat, kiszedegeti a bennük levő holmit, megvizsgál mindent, majd szépen vissza rakogatja mindazt, amit kiszedett. Sepreget és törölget, meg-megáll a tükör előtt és hosszan elnézegeti magát. Megtanulja az öltözködést, ágyatvet, lefekszik, magára huzza a paplant. Mindent megcsinál, amit az embertől lát. Ha jó kedve van nevet, ha boszankodik, arca eltorzul és dühében néha haját tépi. Kanállal, késsel és villával tud enni, pohárból iszik. Ha az asztalnál ül semmi rendetlenséget nem csinál. A csészében felkavarja a cukrot, evésután az asztalkendővel megtörli a száját, úgy viselkedik, ahogy a környezete.

Tamás: Mégis veszedelmes lehet a házban tartani. Hátha megharagszik és bántalmazza a gyerekeket?

Apa: A csimpánz sohasem bántja a gyermekeket, ha nem boszantják. Órák hosszat eljátszik velük s vigyász rájuk. Még a csecsemőt is rá lehet bízni a dajkálkodására. Mennél kisebb a gyermek, annál gyöngédebb hozzá. Különösen megható a beteg csimpánz viselkedése. Szomoruan tekint a körülötte levő emberekre, mintha kérné őket, hogy segítsenek rajta. Ha orvost hívatnak hozzá, könnyen enged, hogy megvizsgálják és az orvosságot még ha rossz izze van is, szívesen beveszi.

Tamás: Ha ilyen kedves és szolgálatkész a csimpánz, miért nem tartanak

az emberek a házukban ilyen majmot? A gyermekek szívesen játszanának vele és a házkörül mindenféle munkában segítene. Én például megtanítanám gyümölcsöt szedni. A fa tetejéről is lehozná a legszebb almát és körtét.

Apa: Bizony sok szolgáltatót tehetne a gazdaságban, mert szorgalmas és kitartó. A mi éghajlatunkat azonban nem bírja meg. Alig van itt néhány hónapig, már köhögni kezd. A tüdőbaj aztán hamar végez vele. Mihelyt elkezdődik a betegsége, csendesebb, szelidebb lesz. A nagy német tudós, Brehmnek csimpánzai szintén tüdőbajban pusztultak el. Egyiknek halálát igen érdekesen beszéli el. Amikor a csimpánz tüdőgyuladást kapott, a nyaka is megdagadt. A gennyes daganat zavarta a légzést. Elhatározták, hogy a daganatot eltávolítják, szóval a csimpánzt megoperálják. Mélyen be kellett vágni a nyakába s altatás nélkül. Elaltatni ugyanis nem lehetett a tüdőgyulladás miatt.

Elhatározták, hogy lefogják és úgy végzik el a fájdalmas orvoslást. Amikor azonban le akarták fogni, a csimpánz minden megmaradt erejével tiltakozott. Ápolója becézgette, simogatta, lecsendesítette. Az orvos ekkor közeledett késével a nyugodtan várakozó majomhoz. A csimpánz egy szisszenés nélkül tűrte a vágást, tűrte, hogy kinyomják a sebet. Ekkor lélekzése megkönnyebbült. Hálásan nyújtotta kezét az orvosnak és megölelte ápolóját.

Tamás: A gorillán és csimpánzon kívül más okos majmok is vannak?

Apa: Még többfajta okos majom van. Ezeket a tudósok emberszabásu majmoknak nevezik. A legnagyobb majmok közül való az orangután, de észbeli képessége jóval kisebb a csimpánzénál.

Tamás: Azt olvastam, hogy az orangutánt a bennszülöttek elvadult embernek tartják. Igaz lehet ez?

Apa: A bennszülöttek sok helyen azt hiszik a majmokról, de tévednek. Az emberekből sohasem lesz majom és a majmokról nem lesz ember. Majd nagyobb

korodban megmagyarázom mint vélekednek a tudósok erről.

Tamás: Vannak olyan majmok, melyek távolabb állnak az embertől és közelebb az állatokhoz. Szeretnék legalább egy ilyen műveletlen majomról hallani.

Apa: Most a fejlettebb majmokról beszélgettünk, a fejletlenekekről majd inkább máskor beszélgetek veled. Inkább még egy kis történetet beszélek el neked arról, hogy mennyire gondolkodó állatok a majmok. Egy szelidített pávián egyszer egy cicát fogott és gondozni kezdte, mint a gyereket. A kis cica véletlenül megkarmolta. A pávián megvizsgálta a macska lábait, körmeit zacskóikból kinyomta, alaposan megnézegette, aztán leharapdálta, hogy többet veszedelem ne fenyegetse.

Tamás: Ha valamelyik kis majom árván marad mi történik vele.

Apa: A nőtény majom nagyon szeret anyáskodni. Az árvát oltalmába veszi egy nőtény és igazi anyai gyöngédséggel gondozza. De még sem úgy viselkedik mint az igazi anya. Ha kevés a táplálék, a jó falatokat a mostoha anya eszi meg, sőt az is előfordul, hogy fogadott gyereke szájába nyul, megvizsgálja a pofazacskót; ha jó falatot talál, kivieszi és a maga szájába tömi. Ekkor mutatja meg, hogy mégsem igazi anya, mert a sajátjával ezt sohasem teszi meg, még a legnagyobb éhség idején sem.

Találós mesék.

Sokkal nagyobb a tengernél,
De a bokámig mégsem ér.

(Harmat.)

Két csikóm van: az egyik fut s hizik, a másik
Sarjuban hever s mégis fogy.

(Orsó, Zuzsaly.)

Fa tartja a vasat, vas a csontot, csont a hust.
(L6 láb a hídláson.)

Nyifit, nyafot,
Fél font gyapot,
Ma felteszem,
Holnap le fogy.

(Szövöszek.)

Hogy megy a szarka Gyergyóba?

(A farkán.)

A jószívű fiú.

Alma, körte az asztalon,
Szőlő, Barack, friss cipő,
Hamarosan jóllakhatom,
Van itt minden, ami jó.

Hej, csak jönne most egy szegény,
Adnék mindemből szívesen,
Az asztalhoz leültetném,
Jobban esnék így nekem.

Van egy fiu iskolánkban,
Szegény annyit éhezik,
Viszek neki a táskámban –
Mindemből, ha megengedik.

Anyám, ne kínálj hiába,
Én most többet nem eszem,
Ami marad, nem megy kárba,
Iskolába felviszem . . .

B. E.

A fogoly kislány.

Szindarab kis gyermekek számára hét jelenetben.

– Irta: Zsoldos László. –

SZEMÉLYEK: *a tábornok* (kis fiu játssza; vastag ragasztott ősz bajusza van, pofonütött papircsákó a fején zöld tollal, a kabátján sok érdemrend és a hosszú nadrágján kétoldalt egymás mellett két ráfércelt széles vörös sáv. Gyerekkardja van). *A hadnagy*, ugyancsak kis fiu játssza. Piros csákója van, kis ragasztott bajusza és gyerekkardja.) *A markotányosnő* (kis lány játssza; bekötött fejjel, parasztos szoknyában, papucsban, fehér köténnyel.) *A kis lány*.

Történik egy egyszerű szobában, hátul ablak. Középen asztal balfelől székkal, a szoba bal- és jobboldalán egy-egy ajtó.

I. Jelenet. Tábornok, mindjárt hadnagy.

A hadnagy (jobbról belépve, peckesen megáll az ajtóban, összeüti a bokáját és mereven a tábornokra nézve): Parancsol, tábornok ur?

Tábornok: A negyedik ezrednek jelzést adni, hogy csatlakozzék rögtön a jobb szárnyhoz.

A hadnagy: Igenis, tábornok ur! (Kivülről „bum-bum“. A hadnagy megint peckesen szalutál, összeüti a bokáját, sarkon fordul és jobbra el, amint jött. A jobboldali ajtó előtt trombitaszó hallatszik. Ez a jelzés, természetesen csak gyerektrombitán. Balról sietve a markotányosnő, tálcán innivalót hoz és evőeszközt.)

II. Jelenet. Tábornok, markotányosnő.

Markotányosnő (sebtében beszél): Tábornok ur, jelentem alásan, itt van a tizórai.

Tábornok (a térképet nézi, rá sem néz a markotányosnőre): Tegye le, markotányosnő!

Markotányosnő (szeleburdin forgolódik a tálcával): Rántottát nem csinálhattam, mert az utolsó percben beleesett egy gránát. (Kivülről „bumm! bumm!“), aztán sehogysem tudtuk kiszedni belőle. Pedig egy egész szakasz baka cserkészett benne a tiz ujjával gránátszilánkok után . . .

Tábornok (bosszúsán néz rá): Egy egész szakasz? Köszönöm.

Markotányosnő: Úgy ám! Csupa rántotta lett a kezük.

Tábornok (mérgesen): És ilyen rántottát akart volna nekem behozni? Teszi le tüstént ezt a tálcát?!

Markotányosnő: De hová tegyem? (ijedten csapja le a tálcát az asztalon a

térképre, éppen a zászlós gyufaszálakra): Tessék, tábornok ur!

Tábornok (dühösen rárivall): Rátette a térképemre!

Markotányosnő (ijedten hátrál balfelé): Jajj...

Tábornok (mint előbb): Feldöntötte az összes haditerveimet!

Markotányosnő (mint előbb): Jajjajj!

Tábornok: Maga ostoba liba! Takarodik ki rögtön, mert mindjárt kurta vasra veretem!

Markotányosnő (mint előbb): Jajjajajj! (balfelé kifut.)

III. Jelenet. Tábornok egyedül.

(Kivülről lassan halkuló bum-bummolás hallatszik.)

Tábornok (leül az asztalhoz és maga elé teszi a tányért stb. Kifelé figyelve a távolodó harci zajra): Ahá, a negyedik ezredem! Kergetjük már az ellenséget. Kergetjük már (megkóstolja az ételt, de mindjárt izgatottan föláll és kezébe vévén a messzilátót, mellesleg szólván közönséges színházi látcső, sőt egy összegöngyölt sötét, keményebb fajta papírlátcső is lehet és azon keresztül néz ki az ablakon; helyes bólingatások közt, egyre izgatottabban): Nagyon jó. A jobb szárny igazán vitézül harcol. Fut már az ellenség. Éljen! Győztünk! (leteszi a messzilátót és asztalhoz ül): Na, most már nyugodtan megehetem a tizóraitam (elkezd falatozni. Jobbról a hadnagy).

IV. Jelenet. Tábornok, hadnagy.

Hadnagy (mint előbb, megáll, összeüti a bokáját, szalutál).

Tábornok (jókedvűen): No, mi az édes fiam?

Hadnagy (peckesen): Tábornok urnak jelentem alásan, gyereket hoztak.

Tábornok (leteszi a villát, meglépődve): Miféle gyereket?

Hadnagy: Tábornok urnak jelentem alásan, egy csapat találta az erdőben. Jelentem alásan, mit kezdjünk vele?

Tábornok: Fiu? Lány?

Hadnagy: Lány.

Tábornok: Milyen idős? (felugrik): Tyhú, ezer kartács és bomba, talán csak nem pólyásbaba?! (töprengve): Mi a csudát

csináljak én most itt a háboruban egy pólyásbabával?!

Hadnagy: Nem pólyásbaba tábornok ur...

Tábornok (megkönnyebbülten sóhajt föl): Hála Istennek!...

Hadnagy: Lehet már ugy tiz esztendő.

Tábornok: És hogy került az erdőbe? Csata közepén?

Hadnagy: Jelentem alásan, azt minekünk nem akarja megmondani.

Tábornok: Hát kinek akarja?

Hadnagy: Jelentem alásan: csak a tábornok urnak.

Tábornok: Nekem? Jó, hát küldje be hozzám azt a gyereket hadnagy ur. (Leül.)

Hadnagy: Igenis, tábornok ur (összesapja a bokáját, tiszteleg, sarkon fordul és jobbra el, amint jött.)

V. Jelenet. Tábornok egyedül.

Tábornok (tünődve): Hogy fogom én most ezt a tizéves kis lányt megexaminálni? (Jobbról a kis lány. Tündérékének öltözködve, lebontott hajjal, a hajában élő, vagy csinált virágok vannak. Kecsesen hajbókol a tábornok előtt és bátran néz rája, ahogy megáll előtte.)

VI. Jelenet. Tábornok, kis lány.

Tábornok (csodálkozva néz a kis lányra): Ki vagy te, kis leányom?

Kis lány (bájosan): Találja, ki tábornok bácsi!

Tábornok: Már hogy találnám ki, gyermek! Nincs ilyesmire nekem időm.

Kis lány (keccsesen vonogatja a vállát és hallgat.)

Tábornok (kicsit szigorubban): Honnan jöttél?

Kis lány (egyszerűen): Mindenünnen.

Tábornok: Ejh, ne mókázzál velem, kis sipirc! (szigoruan): Rögtön mondd meg, hogy hogy kerültél az erdőbe!

Kis lány: A katonák kergettek az erdőbe.

Tábornok: Gyermek, ne hazudjál! Az én katonáim nem üldöznek gyereket!

Kis lány (vállát vonogatva): Pedig mégis ők kergettek oda.

Tábornok (kiált): Hadnagy ur! (hadnagy jobbról.)

VII. Jelenet. Előbbiek, hadnagy.

Tábornok (szigoruan a hadnagyhoz): Hadnagy ur, ez a kis lány azt állítja, hogy a katonáink kergették az erdőbe. Ezt rögtön ki kell nyomozni. És ha igaz, hogy egy ártatlan gyermeket így megkergették a katonák, akkor a bűnösök kegyetlenül lakolni fognak.

Hadnagy: Igenis, tábornok úr . . . (szalutál és ki akar menni.)

Kis lány (megrántja a hadnagy kabátja szélét, kedvesen): Sohse fáradjon, hadnagy bácsi! (tábornokhoz): Nem a katonák a hibásak abban.

Tábornok } (egyszerre): Hát ki?
Hadnagy }

Kis lány: Ki? Hát az a sok generális, meg a . . . meg az a sok király . . .

Tábornok (szeliden magához inti a kis lányt): Gyere ide kis lányom. (A kis lány egészen a tábornokhoz lép és bátran néz a szeme közé): Aztán mért hibás az a sok generális? Meg az a sok király, te, te kis bikfic!

Kis lány: Mért? (a vállát vonogatja): Istenem! Most olyan gyönyörű tavasz van! Hiszen jó volna ilyenkor kint szaladgálni nekünk a réten és lepkét kergetni. (Szomoruan.) De nem lehet. (A szemét törülgeti.) Az apuska háboruban van. Anyuka egyre sir és a réten lepkék helyett ágyugolyók röpdösnek, — hát akkor hogy játszunk?

Tábornok (meghatottan cirógatja a kis lány arcát): Hát nincs hol játszani, kis lányom? És azért bujtál el az erdőben!

Kis lány (igent int a fejével) Azért (Haragosan). És én igazán nem is tudom, tábornok bácsi, hogy lehetnek maguk olyan szívtelenek? A lovakkal meg az ágyuikkal letaposnak minden virágot, a kis gyerekeknek a papáját elviszik a csatába és engedik, hogy az én mamám folytonosan, de folytonosan csak sirjon, nekem pedig el kelljen bujnom az erdőben és még onnan is kiráncigáljanak! Ez nem szép, tábornok bácsi! (Sirva) És . . . ez csuf dolog!

Hadnagy: Tábornok ur, jelentem alásan: ez a gyermek illetlenül viseli magát. Egy kis fenyítés . . .

Tábornok (közbeszól): Elég hadnagy ur! (a hadnagy elhalgat. Tábornok a kis leányhoz szeretettel): Bátor gyerek vagy, kis lányom. Hogy hívnak?

Kis leány (eltolja magától a tábornokot és sirva félre fordul). Lássá! Még a nevemet sem tudja a tábornok bácsi!

Tábornok (csitítón): No-no, kis lányom . . .

Kis lány (kitörő sirással): Már a nevemet sem tudják! Hát én vagyok a Szeretet!

Szegény termés.

— Jorga Miklós román költő verse. —

Jézus a mezőn tiszta búzát vetett,
De nem kelté ki jól az öreg határ:
Egy láthatatlan, kóbor titok-madár
Csirában szedte fel a dús életet.

Aratáskor a szelid apostolok,
Látva, vetésük mily szegényen fizet,
Péterkedéssel zavarták a vizet:
„Uram, csalóknán rászédett a dolog.

Föld alá dugtál annyi drága magot,
És mind felszedték az éhes madarak.“
Az Ur tovább is szelidképű maradt:
„Én azoknak is jó testvérük vagyok.“

Keresztury Sándor.

Előfizetési árak:

Egész évre . 160 lei. Fél évre . . . 80 lei.
Negyed évre 40 lei. Egy óra . . . 15 lei.

A Cimbora hetenként egyszer, vasárnap jelenik meg.

Az előfizetések a „Szabadsajtó“
Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t. Satu-
Mare (Szatmárnémeti) címre küldendők.

Öcsike fülbevalót szerez Hancikának.

Öcsike meg a testvérei falusi rokonoknál várták szivszakadva azt az időt, amikor újra lejöhettek Kisbaconba. Hát hiszen jó dolguk volt a kedves, falusi rokonoknál, de azért hiába, csak nem tudták elfelejteni Kisbacont, nagyapóka óriási kertjét, ahol mindenütt szabad a fűre lépni, minden fára fel szabad mászni és ami legfontosabb, minden fáról szabad gyümölcsöt szedni. A vendéglátó gazdának bizony kicsi a kertje, kevés benne a fű, még kevesebb a fa s annál is kevesebb a gyümölcs a fákon. Különösen képpen a cseresznyefákon, már pedig éppen a cseresznye-evés ideje volt.

És hogy Öcsike meg a testvérei még szomorubban érezhessék keserves sorsukat: éppen a szomszédságukban láttak egy cseresznyefát, melynek ága piroslott a szebbnél-szebb, ropogósnaál-ropogósabb cseresznyétől. Igen, Öcsike, mikor az ablakból nézegette ezt a fát, nemcsak a cseresznye pirosságát látta, de mintha még a ropogást is hallotta volna, mintha még az ízét is érezte volna a szájában.

Hancikát is odahívta maga mellé az ablakhoz és így szólott hozzá:

– Tudod-e, mi ezs, Hancika? Cseresznyefa.

– Tudom, – felelte Hancika, mert Hancika mindenre azt szokta felelni: tudom.

– Tudod-e, mi terem azon a fán?

– Tudom.

– Dehogy tudod! Fülbevaló terem.

– Tudom, – felelte változatlanul Hancika.

– Nézd csak meg, hogy lóg kettesével a cseresznye azon a fán! Látod? Ha két semet lesakitanék, felakastanám az egyik füledre fülbevalónak. Aztán lesakitanék másik kettőt, azt

meg a másik füledre akastanám. Aztán megint kettőt... tudod-e, mit csinálnék azzal?

– Tudom.

– Dehogy tudod! Azt megenném.

No, ettől a pillanattól fogva Hancika nem hagyott nyugtot Öcsikének: fülbevalót akart minden áron. Öcsike megszokta, hogy mindig teljesítse Hancika kérését, de most azért megszeppent egy kicsit. Tudta ő azt nagyon jól, hogy a szomszédasszony nem valami vendégszerető természetű néni, különösen pedig azokat a vendégeket nem szereti, akik a cseresznyefáit tisztelik meg látogatásukkal.

– Ej, lés, ami les – gondolta Öcsi – egy életem, egy halálom, én mégis csak megpróbálom.

Félig nyitva volt a szomszédék kapuja, szép lassan besurrant rajta, dehát régi dolog, hogy becsületes ember ne fogjon tolvajsághoz, mert hamar rajta veszit: alighogy belépett a kapun, szembetalálkozott a kövér szomszédasszonnyal, aki harisnyát kötögetett a kertjében s olyan vadul meregette, forgatta felé a kötőtűt, hogy Öcsikénél nagyobb hősnek is inába szállott volna a bátorsága.

De nemcsak a kötőtűt tudta meregetni, forgatni a kövér szomszédasszony, meregette az a szemét is, forgatta az a nyelvét is, de úgy, hogy szegény Öcsike azt sem tudta, merre meneküljön előre.

– Ilyen-olyan acéta tolvajkölykei – mondta a szomszédasszony, – majd adok én nektek, az én kertembe belopózni!

Öcsi már csak az utcáról merte visszakialtani:

– Nem loptam én semmit a maga kertjé-

ből, néni. Nyitva volt a kapu, hát besétáltam rajta!

– No ha nyitva volt, majd be is zárom – mondta a szomszédasszony s úgy is tett, amint mondta, egy nagy rozsdás kulccsal bezárta a kaput.

Mi jutott eszébe Öcsikének, mi nem, én nem tudom, de elég az hozzá, hogy amint a kapu be volt zárva, egy pillanat alatt felmászott a tetejére s úgy nézte, hogyan dühösködik magában a kövér szomszédasszony.

A szomszédasszony visszaült arra a helyre, ahol előbb kötögetett, de sehogysem érezte jól magát. Mi tűrés-tagadás, kíváncsi természete volt, szerette elnézni az utcán járó-kelő embereket, megszólítani őket, megkérdezni, mi ujság a faluban, – egy szó, mint száz, támadt neki egy „nadselü gondolata”: hiszen megőrizhetem én a cseresznyémet úgy is, ha nyitva van a kapu – egyszerűen kiülök a kapuba.

Amint mondá, úgy is tett, szélesre kitérta a kaput, odahuzta a székét, leült és tovább forgatta, meregette a kötőtűt. Meg lehetett elégedve, mert mindent látott, mindent hallott, ami az utcán történt, csak éppen azt nem látta, hogy Öcsike még mindig ott volt a kapu tetején s amint a kapu kinyílt, a cseresznyefa ágai alá került.

– No, ilyen szerencsém se volt még soha életemben, – gondolta magában Öcsike, – úgy látszik, a szomszéd néni maga is azt akarja, hogy kényelmesen jusson cseresznyéhez.

mag. Talán száz fülbevaló is volt már a gyomrocskájában, amikor csak elszomorodott:

– Ejnye, ejnye, nincs tökéletes boldogság a világon! Ha én most megpattinthatnám a szomszéd néni orrát egy cseresznyemaggal!

Búsan mászott le a kapu tetejéről. A néni hiába forgatta, meregette a szemét, nem vette észre. Öcsi egy pillanat múlva otthon termett és átnyújtotta Hancikának a fülbevalókat.

– Tessék, Hancikám, a somszéd néni küldi.
– Tudom, – felelte Hancika.

Elek nagyapó.

Találós mesék.

Tizenkettő mért hat az?
Egész a nyul, mert fél az?
Alól furás, felül pecsét,
Mért van az?

(Egyszer az uraság a cigánytól küldött valakinek 12 forintot, egy nyulát, meg egy hordó bort. A cigány ellopja a pénznek felét, megezte a nyulnak a felét, a hordót, mely felül meg volt pecsételve, alól kitérta s úgy ivott a borból. Persze, az uraság levelben megírta, hogy mit küld, ez a magyarázata a kérdéseknek.)

Vizi bubucsi,
Kerti kukucsi,
Mezei szöcske.

(Hal, káposzta, nyul.)

Elöl megy a fényeske,
Utána a fehérke,
Farka fel van bogozva,
Mi az, te kis okoska?

(Ti és cérna.)

Szedegetni is kezdte buzgón a fülbevalókat, két párt a kebelébe sülyesztett Hancika számára – hogy a többit hová sülyesztette, azt, ha nem mondom, úgy is kitaláljátok. Csak úgy hullott körülötte jobbra-balra a sok cseresznye-

Az első lépés.

— Irta: BENEDEK ELEK. —

Az első lépés . . . ó, mely nagy dolog,
S lám, a kis baba mégis mosolyog.
Jól tudja már, hogy el nem eshetik:
Gyöngéd kéz fogja két kicsiny kezit.

Boldog babácska, mosolygó virág,
Mi szép körötte az egész világ!
Puha gyepszőnyeg, akár merre lép . . .
Tip, tap, babácska, csak bátran elébb!

Madár az ágon ő neki-dalol,
Fának a lombja feléje hajol.
S ha kér valamit, nem kér hasztalan,
Minden, mindenki ő érette van.

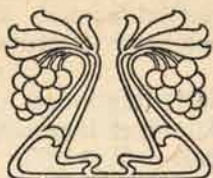
Tip, tap, babácska, csak bátran elébb . . .
Hogy van másként is, ne is sejtsd te még;
Hogy van a világon gyermek, — jaj de sok! —
Ki elhagyottán, árván nyomorog.

Tip, tap, babácska, csak bátran elébb!
A te kis szived, óh, ne sejtsd még,
Hogy annyi, annyi gyermek éhezik,
S nincs, aki fogja két kicsi kezit.

Tip, tap, babácska! Elég volt, elég . . .
Álmos vagy immár. Beesteledék.
Oh, boldog gyermek! Elaltat anyád,
Lágyan zümmögve szép dajkadanát.

Óh, boldog gyermek, ha nőssz nagyra majd,
Lásd meg az árvát s éhezni ne hagyd!
Kenyered s tejed megosztván vele,
Jobban izlik majd a másik fele.

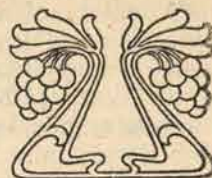
Most csak aludjál, te szép kis virág,
Legyen körötted szép ez a világ.
Álmodjál szépet, járj gyepszőnyegen,
Boldogságodnak vége ne legyen!

MESEFOLYAM

A mesék megindulnak és folynak, mint folyam vize.
Elhaladnak a parti virágok mellett és tükrözik az eget.

Irta: BALÁZS FERENC.

(Folytatás.)

Feri bácsi most újra a gyermekekhez fordult:

– Látjátok, gyerekek, csak az szeret igazán, aki jót tesz azokkal, akiket szeret. Évike, mondd meg csak, hát te mit teszel, amikor nagyon szereted a szüleidet?

Évike most már könnyen tudott válogatni:

– Örömet szerzek nekik azzal, hogy engedelmes, szorgalmas, jóakaratu vagyok s minden jót megteszek, amit kívánnak.

A meseszékér tovább gördült.

4. Mese

egy kis leányról, aki jó volt, mert szerette a szüleit.

Egy jóságos arcú, fehér szakálu öreg ember maga köré győjtött egy csomó gyermeket és azt mondotta nekik:

– Ime, itt van ez az arany alma. Akinek adom, boldog lesz. Annak adom, aki a legjobban szereti a szüleit.

A gyermekek körülugrándozták az arany almát s azt kiáltozták:

– Én szeretem a legjobban! – s már akarták volna is az arany almát.

Hanem az öreg ember azt felelte:

– Nem úgy, fiuk, lányok. Szeretném látni, hogy áll a dolog valójában. Mához egy esztendőre jöjjön ide mindenki s mondja el, mit tett a szülei iránti szeretetből. Akkor majd meglátom, kinek adjam az aranyalmát.

A gyermekek elmentek s egy év múlva pontosan visszajöttek. Az öreg ember akkor is ott állt; kezében tartotta az aranyalmát, amely most fényesebb volt, mint valaha.

Az egyik gyermek azt mondta:

– Én minden pillanatban hozzájuk rohantam s megcsókoltam őket. Annyira szerettem a szüleimet.

A másik azt mondta:

– Én annyira szerettem a szüleimet, hogy egyszer egy csuf idegen gyermeket alaposan elvertem, amiért rosszat mondott róluk.

A harmadik:

– Én összeszedtem a patak partján, ahány fehér kavicsot találtam. Királyi palotát építettem, beleköltöztem. Király lettem, hogy a szüleim boldogok legyenek.

Igy beszéltek a gyermekek össze-vissza, zajosan, vidáman. Mindenik azt hitte, hogy ő

tette a legméltóbbat a szeretethez. Csak egy kiss leánya hallgatott.

Az öreg ember megkérdezte:

– No, kisleányom, hát te mit tettél?

– Nem tettem én semmit, – sütötte le a szemét a leánya. – Semmi különöset, semmi nagyot.

– No már én azt nem hiszem – mondotta az öreg ember s tovább kérdezte:

– Engedelmeskedtél-e mindig nekik?

– Mindig, – felelte a leánya.

– Megbántottad-e őket valaha?

– Soha.

– Segítettél-e nekik szorgalmasan?

– Segítettem.

– Tanultál-e tőlük sok jót?

– Tanultam.

– Beláttad-e, hogy az intésekkel is javadat akarják?

– Beláttam.

– Szereztél-e nekik sok örömet?

– Egyebet sem akartam, mint hogy nekik sok örömet szerezsek.

– Bizony, ha így van – szól most az öreg ember – akkor én neked adom az arany almát. S neki is adta.

*

Most Feri bácsi térdére vette Éviket és azt mondotta neki:

– Sajnálád-e, Évike, ha kis testvérkédet elvinnék a rossz emberek?

Évike ijedten nézett körül, mintha már valahol kopogtak volna a rossz emberek csizmái. Aztán sietve válaszolt:

– Jaj ne is mondjon ilyent, Feri bácsi! . . .

– Hát nem csak a szüleidet szereted?

– A testvéreimet épp úgy szeretem, mint a szüleimet.

Ezt mondta Évike, de még egyebet is mondott volna, ha Feri bácsi közbe nem szól.

5. Mese

két testvérrel, akik igen szerették egymást.

Borzos rakoncátlan fiú volt, de igen szerette kis leánytestvérkéjét. Ez azt mutatta, hogy mégsem volt olyan rossz fiú.

Egyszer lement az ebédlő szobába s széket húzott a szekrény mellé. Megmondjam-e, hogy miért? Azért bizony, hogy ráálljon s megdéz-

málja a befőtteket, amelyek a szekrény tetején állottak szép sorjában. Még édes anyuka állította volt oda, aki a sok barackot ősszel kegyetlenül megnyuzta, aztán kivette a szívüket, behányta egy üstbe, amelyik alatt forró láng lobogott s veregette őket egy bottal az üst oldalához. Attól a barackok szépen megpuhultak s olyan édes-szelidek lettek, mint egy hizelkedő cica. Bizony, Borzos azóta mindig azokra az üvegekre gondolt, amelyeket abból az üstből töltött meg anyuka s szépen fölrakott a szekrény tetejére.

Hanem bizony pórul járt!

Amikor kezébe fogta az egyik üveget, az nem szólt semmit, hanem azt gondolta:

– Belőlem ugyan nem eszel!

Ugy tett, mintha nem bántaná őt a dolog, de egyszerre csak hopp! Kisiklott a Borzos kezéből s leugrot a földre. Nem volt cica, nem esett a talpára, hát bizony darabokra tört.

Jaj, megijedt erre Borzos. Maga sem vette észre, már szaladni kezdett. Kiszaladt az udvarra s elbujt egy nagy hordó mögé.

Abban a szempillantásban lépett be a szobába kis leánytestvérkéje. Ő meg nem tudta, kit sajnáljon, Borzost-e, akit most anyuka bizonyosan meg fog verni, vagy a szegény barack lekvárt, aki keservesen sirt a földön.

Jobb lett volna, hogyha önmagát sajnálta volna!

Még körül sem nézhetett jóformán, hát nyilik a másik ajtó s azon édes anyuka lépett be a porozóval. Édes anyukának jó füle volt s a kamarában is meghallotta az üvegcsörömpölést. S jaj, uram, teremtom, odaszaladt a kis leánykához s reákiáltott:

– Mit csináltál itt, te kis haszontalan?! No, majd adok én neked!

Jolánka nem szólt egy szót sem, nem is volt ideje hozzá. Inkább sirni kezdett. Azt is csak azért, mert igen fáj a porozó.

Hanem mikor Borzos meghallotta a hordó mögött a kis leánytestvérkéje sirását, bizony nem volt ott neki maradása. A hátához kapott, mintha ott érte volna a porozó. Jobban fáj a háta, mintha őt verték volna.

Hát még a szive!

Ugy elszomorodott a kicsi szive, mintha három hetes esőnek készült volna. Meg is csorrant az első esőcsepp. Borzos jobban kezdett sirni, mint bennt, a kis testvérkéje,

Egyszeribe bennt termett a szobában.

– Jaj, ne üsse, édes anyám, én voltam a bűnös, nem Jolánka. Engem verjen meg, ne Jolánkát!

Édes anyjuk aztán elmosolyodott s egyiket sem verte tovább.

*

Most a legnagyobb fiuhoz fordult Feri bácsi, aki már iskolába járt:

– No Pista, most tőled kérdek valamit. Vannak-e neked barátaid?

– Vannak.

– Hát a barátaidat szereted-e?

– Hogyne szeretném.

Most egyebet kérdezett Feri bácsi:

– Barátod-e minden ember? Szeretsz-e minden embert?

Pista gondolkozni kezdett. Rágondolt arra a csomó ismeretlen emberre, akivel naponta az utcán találkozik. Vajjon szereti-e őket?

– Azokat az embereket, akiket nem ismerek, nem szeretem annyira, mint a barátaimat.

– Vajjon miért, Pista?

– Azért, mert nem ismerem őket.

– Igen helyesen feleltél! Csak azokat az embereket tudjuk szeretni, akiket valamiképpen ismerünk. Hallgassatok ide.

És Feri bácsi újra ráereszkedett a mese-folyam hátára.

6. Mese

három vitéz katonabarátról és egy csomó ismeretlen emberről.

Volt egyszer három vitéz katona, akik egész életükben egymás mellett szolgálták a királyt s még azelőtt is egymás mellett éltek, hiszen egy faluban születtek, egy faluban nevedtek. Persze, hogy igen megszerették egymást. Nem is tudtak volna talán egymás nélkül élni.

Amikor kitört a háboru, arra kérték a kapitányt:

– Ha már muszáj, szívesen megyünk harcolni. Csak arra kérjük a kapitány urat, osszon bennünket mindig egy csapatba.

No, a kapitány szívesen megígérte ezt, hiszen nem került pénzébe. Ha pénzébe került volna, nem hiszem, hogy megígérte volna. De akkor meg nem is kívánta volna ezt a három katonabárát ingyen.

Elmentek a háboruba, amint a király parancsolta, verekedtek vitézül. Bizony nem sajnálták az ellenséget; azt hitték, hogy répa s nekik kell levágni. Csak éppen attól félték, hogy valamelyik a hármuk közül el talál esni.

Azt mondogatták:

– Jaj, be szomorú lenne, ha valamelyikünk elesnék.

Vagy pedig ezt:

– Nem élném tul, ha valamelyik ellenséges katona megölne titeket.

Hát bizony szomorú dolog is az, amikor valaki meghal.

Csak éppen az volt a különös, hogy a kegyetlen háboruban naponta száz meg száz ember halt meg s a három katona egyiket sem sajnálta. Ők csak az egymás életét féltették. Meg is kérdezte tőlük egy öreg, fehér szakállas ember, akivel egy fölétgett faluban találkoztak:

– Miért nem szerettek minden embert, azt is, aki jóbarát, azt is, aki ellenség? Nekem minden vér egyformán fáj. Én minden Halált megsíratok.

A katonák fölnevettek:

— Miért szeretnők mi azt a sok-sok ismeretlen embert? Miért sajnáljuk, ha meghalnak azok, akik nekünk idegenek?

Igy beszéltek és az öreg ember sóhajtva nézett rájuk.

Másnap véres ütközetben tűztek össze a katonák. Dörgött az ágyu, szóltak a puskák; ugy dőlt az ember, mint aratáskor a buzaszál. Mint a buzaszál, amelyik Igéret, Élet és földre omlik a kasza suhintására. Bizony az történt, hogy a három jó barát közül az egyiket golyó találta.

A másik kettő kikereste a holttestet a csatamezőn és mély sirt ásott neki. Odacipelték az elesett bajtársat és imádkoztak a fejénél.

— Milyen jó ember volt — suttogta az egyik. — Milyen derék katona volt, mennyire szerettem.

— Hogy fáj, hogy nincs többé — ejtette le fejét mellére a másik. — Csak most érzem igazán, hogy mi volt ő nekünk.

Es őszintén megkönnyezték az elesett bajtársat. Sirtak, mert elvesztették azt az embert, akit szerettek.

Amikor a sirt fölhintették, valami pánaszos kiáltás ütötte meg a fülüket. Sebesült katona nyöszörgött; oldalából lassan szivárgott a vér és vizet kért.

— Adjunk neki vizet, — szólt az egyik. — Ej, mit törődöm én most vele! — háborgott a másik.

De azért levette csákóját, forrást keresett és vizet vitt a szerencsétlennek.

Amikor a sebesült katona megköszönte a vizet, azt mondta az egyik jó barát:

— Hallgasd csak! Éppen úgy sir, mint ahogy a mi meghalt jó barátunk sirt!

Csakugyan ezt eddig észre sem vették. Részvevően hajoltak most föléje és megkérdezték:

— Erősen szenvedsz?

— Erősen szenvedek, — suttogta a sebesült elhalóan. — De a legjobban még is az fáj, hogy meghalok s szegény kis gyermekeim árván maradnak.

— Gyermekeid vannak?

— Két kis aranyhaju gyermek. Egy fiu és egy leány. Egy kis babaágyat akartam a kisleánynak venni, mielőtt eljöttem ide; most vajjon ki veszi meg? A fiam meg arra kért, hogy hozzak neki réztrombitát; most mi lesz a kis fiammal?

— Szegény, szegény katona...

— A feleségem igen szeret, meg fog halni utánam. És mit fog csinálni egyedül, két éhes gyerekkel, mit fog csinálni? A fiuból embert akartam nevelni. Iskolába akartam járatni. Most már nem lehet.

A két jóbarát résztvevően tekintett reá vigasztalni kezdette:

— Ne sirj, jó ember, megsegíti őket az Isten. Megtart téged, hogy őket megsegítse...

A szegény katona nehéz zihálással emelkedett föl. Az arcára kiült a halál.

— Isten legyen veletek, — mondotta, de nem birta tovább. Hátrahanyatlott. Meghalt.

— Meghalt — suttogta a két jóbarát s élesen hasított szívébe a fájdalom.

— Meghalt... suttogták és sajgott a szívük, ömlött a könnyük.

Akkor fölemelték a fejüket s a jóságos arcu öreg embert pillantották meg, aki előttük állt és szeliden nézett reájuk?

— Ismertétek-e ti ezt az embert?

— Sohasem láttuk.

— Akkor miért fáj nektek a halála?

— Mert megismertük, mielőtt meghalt volna. Megismertük, hogy jó szíve van és szereti a gyermekeit, a feleségét. Bár ne ismertük volna meg soha. Most nem fájna a halála.

— Látjátok — szólt erre az öreg ember — Én minden embert ismerek. Azért szeretek minden embert.

— Amen — zugta utána a csend, amely emberre, mezőre ráfeküdt.

*

Mikor Feri bácsi a mesét elmondotta, a gyermekek szemében ott csillogott a könny. Ibolyka odakuszott a bácsi térdére és azt mondta:

— Én szeretni akarok minden embert.

— Kell-e minden embert szeretnünk, még azokat is, akiket nem ismerünk?

— Ugy érzem, hogy minden embert szeretnünk kell.

Most Feri bácsi mesélni kezdett.

7. Mese

a libáról és mese a kis malacról, aki mindenkit szeretett.

Jaj, be irigy állat a liba! Tudjátok-e, mit csinál, amikor inni akar? Odamegy a váluhoz s iszik. Ej, dehogy. Az igaz, odamegy, de nem iszik. Hanem előbb elkerget onnan mindenkit, amikor ő iszik, ne igyék senki más.

Hát a kis malac mihez fog, ha szomjas, ha éhes? Ó, dehogy haragudnék másra; miért haragudnék? Hanem békésen odatörleszkedik a kerítéshez, odaszalad hozzád, fölneéz rád, mintha mondaná:

— Ej, be jól érzem magam. Hát e te kedved hogy ereszt?

Ha jön az udvarra idegen kutya, nem bánja. Szeliden feléje rőfög:

— Hozta Isten, kutyapajtás. Én magát is igen szeretem.

Aztán enni hívja. Ha ő eszik, más is egyék. Nem is esnék jól neki a falat, ha tudná, hogy a szomszédban a tyukcsalád már kikaparta a szemétdombról az utolsó szemet s most nincs betevő falatja. Ilyen jó szíve van a kis malacnak.

Tudjátok-e, kitől tanult szeretetet ez a kis malac? Elmondom, csak kallgassatok ide.

— Egyszer a kis malac rengeteg erdőbe

tévedt. Látott óriási fákat, kazalnagy bokrokat, létrahosszu bodzavirágot. S ott valahol a bokrok alján kis madárcsalád fészkelte, mint dombhátán kis kunyhóban.

Odamegy a malac, köszön illendően:

– Jónapot, madárcsalád.

Felelt a madárcsalád:

– Jónapot, idegen.

Ej, haj, ez még nem járta meg a kis malac fejét. Persze, hogy persze. Most már mit csináljon?

Azt mondja erre a madárapa:

– Szívesen látunk, idegen. Kapsz tőlünk frissen szemezett búzát, tavalyi bükkmagot; aztán, ha nem akarsz tovább menni, puha pihéből ágyat vetünk.

No már erre megörült a kis malac:

– Kis madarak, hát nem haragusztok reám?

Csodálkozik a madárcsalád:

– Hát miért haragudnánk reád?

– Idegen vagyok sohasem láttatok.

– Nem baj az, idegen. Tudjuk, hogy jó vagy, nem bántasz senkit. Itt az erdőben mindenki jó. Mi mind testvérek vagyunk. Mi mindenkit szeretünk.

– No azt ne tegyétek. Ha eljön ide a rokonom, a vaddisznó, akkor meneküljétek. Ő elronja a fészketeket.

– Mi a vaddisznót is szeretjük. Istennek gyermekei vagyunk valahányan. Testvérek.

Még a libát is szereti? Igy szól oda hozzá:

– Kicsi libácska, jó reggelt. Vízet kíván?

Friss viráglaput akar?

Ugy bizony, gyerekek. Olyan a kis malac, mint a kis gyermek. Mindenkit szeret.

*

A kis malac meséjét Feri bácsi még sokáig folytathatta volna. Hanem a türelmetlen kis Évike közbeszólt:

– Kérdek valamit, Feri bácsi.

Meghallgatom, kis Évike.

– Ugyebár, ha minden embert szeretni akarunk, akkor igyekeznünk kell arra, hogy minden embert megismerjünk?

– Hogyne! Azok az emberek szeretik leginkább embertársaikat, akik mindenki sorsa iránt érdeklődnek.

És Feri bácsi kimert egy tenyérrnyit a mesefolyamból.

8. Mese

Hogyhijjákról, aki mindenkit szeretett, mert mindenki sorsa iránt érdeklődött.

Hogyhijjákat azért hívták Hogyhijjáknak, mert mindenkiütől azt kérdezte:

– Hogy hívják, bácsi?

Vagy ezt:

– Hogy hívnak, testvér?

Ezt ő nem pusztán kíváncsiságból kérdezte, nem bizony. Hanem azért, mert úgy érezte,

hogy az ő élete patakvíz, amelyik valahol forrásból ered és valahol tengerbe szakad, aztán a többi ember élete is patakvíz; csak hogy más hegyből eredett és más tengerbe szakadó. És jó tudni a pataknak, hogy merről jönnek a testvér patakok és mit láttak, amíg kiértek a hegyek közül, meg azt, hogy most merre csavargatja őket az előkerekülő dombhát és mit akarnak a kis hullámocskák, amelyeket szellő borzol és sima mederágy lesimit. Ezért kérdezte Hogyhijják minden embertől: Hogy hívják?

De kérdezett ő mást is. Például ezt:

– Hogy van, hogy érzi magát?

Más emberek ezt is csak úgy kérdik, szokásból. Mert reá jár a szájuk. Anélkül, hogy tudnák, mit kérdenek. Anélkül, hogy hallanák, mit felelnek reá. De Hogyhijják ezt nem úgy kérdezte. Szívéből örvendett annak, ha valaki ezt felelte:

– Köszönöm, jól vagyok.

– És tele szájjal megsíratta a szegényt, aki így kesergett:

– Jaj, ne is kérdezze. Alig élek, mint a kiszáradó patak.

Aztán más volt a dolog, hogy Hogyhijják nem csak azokkal állott szóba, akikkel az uton találkozott. De hogy is. Hanem ha meghallotta, hogy Pista bácsit szomorúság érte, elment hozzá, hogy vele együtt sirjon. Márta nénihez azért ment, hogy együtt örvendjenek. Kitérta a szívét mindenkinek, mint a tiszta ég.

Néha meglepetések is érték.

Egyszer az uton egy hosszú orru atyafival találkozott. No, nem is volt olyan hosszú az orra, csak hogy igen a földnek eresztette. Búsult keservesen. Akkorákat lépett a lábára nagy szomorúságában, hogy csak úgy zökkent. Ettől is megkérdezte Hogyhijják:

– Hogy hívják, atyafi?

– Azt elég, ha én tudom – mordult rá az atyafi.

– Szabad kérdezni, honnan jön? – bátortalankodott elő Hogyhijjából a második kérdés.

– Hogyne, fiam, neked még azt is szabad. Napestig kérdezheted.

– Hova vaió?

– A földbe, mint te. – Ez már akkorát dörrent az atyafi száján, mint egy ágyu.

Erre aztán el kellett hallgatni. Szegény Hogyhijják olyan csodálkozva meredt meg az uton, mint a paszulykaró, amelyik azon veszi észre magát, hogy körülfonta az inda. Ilyenkor a paszulykaró is hallgatni szokott, mint általában az okosok.

(Jövő vasárnap tovább meséjük.)

